

**EMLÉKÜLÉS HERMAN OTTÓ SZÜLETÉSE
150. ÉVFORDULÓJÁN
MISKOLC 1985. JÚNIUS 27.**

ELNÖKI MEGNYITÓ

UJVÁRY ZOLTÁN

A magyar tudomány történetének kiemelkedő alakjára, Herman Ottóra emlékezünk ma, születésének 150. évfordulóján abban a városban, ahol részint iskoláit végezte és ahová tudományos munkásságának jelentős eredményei kapcsolódnak.

Herman Ottó egész élete folyamán nagy ragaszkodással vonzódott a városhoz és környékéhez. Bár Breznóbányán született, ő maga születése helyül Alsóhámort tekintette, a korai lexikonokban is ez, illetőleg Diósgyőr szerepel. Késői házasságát az Avasi templomban kötötte és ide tért meg örök nyugovóra.

Miskolc méltán lehet büszke a nagy tudósra, aki a múlt század végén az avasi leletek révén a városra és a környékére irányította a geológusok, régészek, paleontológusok figyelmét. Olyan tudományos kutatások elindítója lett itt, aminek az eredményei teljesen megváltoztatták a magyarországi ősemberi telephelyekre vonatkozó addigi ismereteinket. Tudományos szenzációként hatott nem csak nálunk, hanem szerte Európában az, hogy Magyarországon is élt ősember, s éppen itt a Bükk-hegység területén. Herman Ottó kezdeményezésére megásták a bükki barlangokat, amelyekből tizezerszámra kerültek elő paleolit kőszerszámok és csonteszközök.

Itt a hámosi völgyben, a Bükk erdőségeiben került szoros kapcsolatba a természet világával, s innen indulva járta meg nagyívű pályáját. Szinte rejtélyesnek tűnik a kezdet, hogyan vált a miskolci lakatosinasból, a kőszegi fényképészből, a kolozsvári Erdélyi Múzeum konzervátorából a pókok, madarak, a halászat, a pásztorkodás és a népélet tudós kutatója; a magyarul nem tudó ifjúból a magyar nyelv és szókincs gondos művelője, és a magyar nemzeti függetlenség kimagasló képviselője, harcos szónoka.

Herman Ottó életét és tudományos pályáját az állandó munka, a szenvedélyes kutatás és alkotás jellemzi. Több mint ezer (1140) tanulmánya, cikke, nagyszámú könyve az ősrégészettől a nyelvészetig egy széles érdeklődésű, enciklopédikus műveltségű embert állít elénk.

Joggal megillette őt a polihisztor megjelölés. A természettudomány és a társadalomtudomány területén egyaránt kimagaslót alkotott. Olyan jelentős és eredeti műveket írt, amelyek több tudományágnak vetették meg az alapját.

A magyar néprajz a nagy elődöt tiszteli benne, azt aki az etnográfia, a tárgyi néprajz kutatását magas szinten megkezdte, és őt, akinek nem volt mestere, tanítványok sokasága követte, „tanszék nélkül is iskolát nevelt”.

Jelentős a tudományszervező munkássága is. Az ő kezdeményezésére – Európában elsőként Magyarországon – létrejött a madártani intézet, az Ornitológiai Központ. Nagy

érdeme van a Néprajzi Társaság újjászervezésében, tudományos kongresszusok szervezésében. Megindítja a Természetrajzi Füzeteket és az Aquila című folyóiratot.

Népszerűsítő, ismeretterjesztő írásaival a népművelés, a közművelődés terén is jelentős munkát végzett. Mai szóhasználattal „környezetvédő” tudósként is az első, aki felismerte az ökológiai egyensúly fenntartásának fontosságát.

S így sorolhatnánk tovább.

A mai előadások mindezeket, Herman Ottó pályájának egy-egy területét mélységében tárják elénk.